

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
імені П. І. ЧАЙКОВСЬКОГО

Методична розробка спеціального курсу з дисципліни
«Історія виконавства на духових інструментах» за темою творчого мистецького
проєкту.

Назва курсу:

**«Тенденції розвитку флейтового виконавства на
прикладі провідних флейтових шкіл»**

Яковенко Маргарити Ігорівни,
здобувача ступеня доктора мистецтва
кафедри дерев'яних духових інструментів
Творчий керівник,
науковий консультант –
Кандидат мистецтвознавства,
в.о.професора
Кушнір Антон Ярославович

Київ, 2023

ПЛАН

- I.** Історія та теорія флейтового виконавства: друга половина XIX – перша половина XX ст.
- II.** Засади французької флейтової школи – «золотого стандарту» світового флейтового мистецтва.
- III.** Вплив французької традиції на становлення флейтової школи США.
- IV.** Розвиток флейтового виконавства на території України.
- V.** Список рекомендованої літератури.

I. Історія та теорія флейтового виконавства: друга половина XIX – перша половина XX ст.

1. Основні аспекти формування національних флейтових традицій.
2. Заснування провідних європейських музично-професійних освітніх закладів.
3. Реформа Т. Бьома як одна із передумов розквіту флейтового виконавства.
4. Поняття «школи» як базис інструментального виконавства.
5. Провідні флейтові школи XX ст.
6. Роль персоналій у ході дослідження флейтового виконавства.

II. Засади французької флейтової школи – «золотого стандарту» світового флейтового мистецтва.

3. Історичні події Франції у першій половині XX ст. та їх вплив на культурне життя.
1. Роль Паризької консерваторії у розвитку музичного мистецтва, насамперед флейтової майстерності.
3. Головні фігури у процесі становлення французької традиції.
2. Засновник французької флейтової школи – Поль Таффанель.
5. Ф. Гобер та М. Моїз – одні з перших послідовників французького генія.
6. Трактат двох французьких майстрів – «Повна методика для флейти».

III. Вплив французької традиції на становлення флейтової школи США.

1. Ж. Баррер – французький місіонер на теренах США.
2. Фундатор американської флейтової школи В. Кінкейд.
3. Педагогіка Дж. Бейкера як основний принцип наслідування.
4. Творчість Джин Бакстрессер – уособлення різних флейтових культур.

IV. Розвиток флейтового виконавства на території України.

1. Династія Химиченків – засновників традицій українського флейтового виконавства.
2. Флейтові школи України. Основні центри.
3. Київ – осередок найбільшого розквіту флейтової майстерності.
4. Історико-теоретичні аспекти флейтового виконавства в Україні у першій половині ХХ ст.
5. Ключові фігури розвитку виконавської, педагогічної та методичної діяльності на теренах України.
6. Український флейтовий репертуар у першій половині ХХ століття
7. Жанр поеми на прикладі творів Ч. Гриффіса, А. Русселя та Ж. Колодуб.
8. Діяльність українських композиторів у флейтовій творчості від ХХ ст. до сьогодення.

Список рекомендованої літератури:

1. Апатський В. М. Історія духового музично-виконавського мистецтва. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 2010. 320 с.
2. Апатський В.М. Основи теорії та методики духового музично-виконавського мистецтва. Навчальний посібник. Київ : НМАУ ім. П.І.Чайковського, 2006. 432 с.
3. Берегова О. М. Інтегративні процеси в музичній культурі України ХХ – ХХІ століть: монограф. Київ : Інститут культурології НАМ України, 2013. 232 с.
4. Богданов В. О. Історія духового музичного мистецтва України: Від найдавніших часів до початку ХХ ст. Харків : Основа, 2000. 344 с.
5. Богданов В. О. «Фантазія на дві українські народні теми» для флейти та фортепіано М. Лисенка. Музичне мистецтво: Зб. наук. ст. Донецьк. 2005. Вип. 5. С. 274-282

6. Британ В. Т., Висоцький О. Ю. Історія України з давнини до початку ХХІ століття. Навчальний посібник. Дніпропетровськ : НМетАУ, 2007. 170 с.
7. Вовк Р. А. Київська школа духових та ударних інструментів у контексті сучасного виконавства: (видатні особистості). *Історія та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України [з матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф.]*. Рівне : Волинські обереги, 2006. Вип. 1. С. 21-25.
8. Дедусенко Ж. В. Виконавська піаністична школа як рід культурної традиції: дис. канд. мистецтвознавства : 17.00.01. / НМАУ імені П. І. Чайковського. Київ, 2002. 211 с.
9. Єрмак І.Ю. Флейтове виконавське мистецтво Західної Європи ХVІІІ ст.: розвиток інструмента, техніка, репертуар: дис. канд. мистецтвознавства : 17.00.03 / Національна муз. Академія України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2020. 432 с.
10. Захарова В. А. Флейтовая культура Франции : генезис, пути и закономерности развития : дис. ... кандидата искусствоведения : 17.00.02 / Рос. гос. пед. ун-т им. А.И. Герцена. Санкт-Петербург, 2008. 246 с.
11. Зільберман Ю. Київське музичне училище. Нарис діяльності. 1868-1924 : *монографія*. Київ : «Типографія «Клякса», 2012. 480 с. + 112 с. іл.
12. Золозова Т. Інструментальна музика післявоєнної Франції (1945-1970 гг.), Київ : Муз.Україна, 1989. 214 с.
13. Карпьяк А.Я. Видатний син українського народу. *Музичне виконавство. Вип. 2-й*. Київ, 1999. С. 157-165.
14. Карпьяк А.Я. Деякі особливості львівської школи флейтового виконавства. *Музичне виконавство. Кн. 5*. Київ : Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. Вип.8, 2000. С. 184-188
15. Карпьяк А. Я. Мистецький тезаурус флейтиста як основа виконавської майстерності: дис. докт. мистецтвознавства: 17.00.03 / Національна муз. Академія України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2014. 441 с.

16. Карп'як А.Я. Музиканти-духовики у створенні першого вищого музичного навчального закладу Європи. *MUSICA HUMANA. Збірник статей кафедри музичної україністики ЛДМА. Число 2. Відповідальний редактор Ю. Ясінівський.* Львів, 2005. С. 74-78.

17. Карп'як А. Я. Становлення та розвиток сучасної львівської школи гри на флейті. *Музичне виконавство. Вип. 5.* Київ : Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2000. С. 157-166.

18. Карп'як А. Я. Флейтове мистецтво в музичній культурі Львова (19 - 20 ст.): дис. канд. мистецтвознавства: 17.00.03 / Національна муз. Академія України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2002. 198 с.

19. Качмарчик В.П. Німецьке флейтове мистецтво XVIII–XIX ст. : монографія. Донецьк : Юго-Восток, 2008. 311 с.

20. Коломієць Є. А. Тенденції розвитку флейтового виконавства у XX – XXI сторіччі : *бакалаврська робота.* Херсон, 2021. 39 с.

21. Коновал К. К. Флейтове мистецтво в Харкові: виконавські та педагогічні традиції. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. Пам'яті Валерія Богданова : зб. наук. ст. Вип. 54 (ред.-упор. Ю. П. Величко ; ред. Г. І. Ганзбург).* Харків : ХНУМ, 2019. 220 с.

22. Круль П.Ф. Генезис духового та ударного інструментального виконавства України: дис. докт. мистецтвознавства: 17.00.01 / Національна муз. Академія України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2001. 449 с.

23. Кушнір А. Я. Династія Химиченків – засновники традицій українського професійного флейтового виконавства. *Міжнародний вісник: Культурологія. Філологія. Музикознавство.* Київ : Міленіум, 2015. Вип. 2. С.157-162.

24. Кушнір А.Я. Київська флейтова школа. *Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України: зб. мат. всеукраїнської науково-практич. конференції.* Рівне : Волинські обереги, 2007. Вип. 2. С. 50-54.

25. Кушнір А.Я. Київська флейтова школа: теоретичний, історичний, виконавський аспекти: дис. канд. мистецтвознавства: 17.00.03 / Національна муз. Академія України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2012. 197 с.

26. Кушнір А.Я. Питання виховання морально-етичних якостей музиканта-виконавця у дослідженнях видатних флейтистів. *Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. Вип. 100: Актуальні питання духового виконавства в сучасній Україні*. Київ : НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2013. С. 121-127.

27. Кушнір А.Я. Постать Андреаса Нігофа у становленні Київської флейтової школи: Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя. *Збірник наукових праць. Випуск 8 / Упорядник С.Д.Цюлюпа*. Рівне : Волинські обереги, 2016. С. 88-91.

28. Львовичкіна А. М. Етнопсихологія: навч. посіб. Київ : МАУП, 2002. 144 с.

29. Новосадов Я. Г., Мозгальова Н. Г. Історія становлення флейтового мистецтва». *Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти*. Київ, 2023. С. 222–229.

30. Пастеляк Н. В. Літературні джерела поемності в українській музичній творчості першої третини ХХ століття. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Мистецтвознавство*. 2012. № 3. С. 63-68.

31. Перцов М. О. Флейтова музика України: витоки, історична еволюція та сучасні тенденції: дис. канд. мистецтвознав. : 26.00.01 / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2018. 221 с.

32. Прусаускас А. А. (авт.-сост.). Етнос и политика : хрестоматия. Москва : Изд-во УРАО, 2000. 400 с.

33. Проценко А. Життєпис. Спогади (упоряд. та комент. Д. Гамкала, Л. А. Проценко. Київ : Музична Україна, 1990. 286 с.

34. Рудика О. А. Створення Паризької консерваторії як визначальний фактор формування нової музично–освітньої системи. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, 2020. Т. 3. Вип. № 34. С. 37–43.
35. Рудика О. А. Французьке флейтове мистецтво кінця XVIII – початку XIX століття в контексті формування системи професійної музичної освіти: дис. канд. мистецтвознавства : 17.00.03 / Національна муз. Академія України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2022. 237 с.
36. Садова Л. Фортепіанна школа Вілема Курца. Дрогобич : ПОСВІТ, 2009. 271с.
37. Словник термінів міжкультурної комунікації (упорядник Ф. С. Бацевич). Київ : Довіра, 2007. 206 с.
38. Сулім Р.А. Композитор Жанна Колодуб: сторінки життя і творчості. Суми : ВБ «Еллада», 2017. С. 270-276.
39. Черкашина-Губаренко М. Р. Творчі дебюти Жанны Колодуб. Київ, 1999. С. 9.
40. Шутко Ю. І. Флейтове мистецтво XX століття в контексті української культури / Дисертація канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.03 – муз. мистецтво. – Львів, 2010. – 196 с
41. Ahmad, Patricia. The Flute Professors of the Paris Conservatoire from Devienne to Taffanel, 1795-1908. *Thesis*. Denton : North Texas State University, 1980. 149 p.
42. Altès, Joseph-Henry. *Célèbre Méthode complète de flûte*. Paris : Leduc, 1956. Т. 1, 2. 372 p.
43. Baker, Julius. Interview by Peter Bacchus (September, 1994). URL : http://www.peterbacchus.com/technique/Interv_Flutists.html.
44. Baxtresser, Jeanne. Interview by author. Tape recording. Pittsburgh, PA, May 2013. 3 p.

45. Baxtresser, Jeanne. Personal Scrapbook (in possession of Jeanne Baxtresser). Wexford, 2013. 12 p.
46. Benevento, Jessica. The French Flute School: A Flute Curriculum, A *Research Paper*. Belmont University, 2021. 134 p.
47. Blakeman, Edward. Taffanel: Genius of the Flute. Oxford : Oxford University Press, 2005. 352 p.
48. Blakeman, Edward. «Taffanel, (Claude) Paul.» Grove Music Online. URL : <https://doi-org.bunchproxy.idm.oclc.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.27363>
49. Byrne, Mary. Flute Performance Practice Derived from Pedagogical Treatises of the Paris Conservatoire 1838-1927. *Dissertation*. Victoria : University of Victoria, 1993. 375 p.
50. Cecil-Sturman, Ann. Julius Baker Remembered. *The Flutist Quarterly (Spring)*, 2004. P. 28-43.
51. Cooksey, Lynne Mac Morran. The flute in the solo and chamber music of Albert Roussel (1869-1937): a lecture recital, together with three recitals of selected works by J.S. Bach. Thesis. D.M.A. Denton : North Texas State University, 1980. 27 p.
52. Dobbs, Wendell. Roussel: The flute and extramusical reference. *Flutist Quarterly* 22, no. 2, Winter 1996/97. P. 50-57.
53. Dorguille, Claude. Ecole Franraise de Flute. Paris : Editions Actualire freudienne, 1994. 302 p.
54. Dorguille, Claude. The French Flute School: 1860-1950 / trans. Edward Blakeman. London : Tony Bingham, 1986. 144 p.
55. Etienne, David Eugene. A Comparison and Application of Select Teaching Methods for the Flute by Henri Alt`es, Paul Taffanel - Philippe Gauber, Marcel Moyse, and Trevor Wye. *Dissertation*. Louisiana : Louisiana State University, 1998. 95 p.
56. Fair, Demetra Baferos. Flutists' family tree: in search of the American Flute School. Ohio : Ohio State University, 2003

57. Fleury, Louis. Martens F.H. The Flute and Flutists in the French Art of the Seventeenth and Eighteenth Centuries. *The Musical Quarterly*. 1923, Oct. Vol. 9. No. 4. P. 515–537.
58. Fleury, Louis and A. H. F. S. The Flute and Its Powers of Expression. *Music & Letters*, vol. 3, no. 4, 1922. pp. 383–93.
59. Gearheart, Sarah Kate. Exploring the french flute school in North America: an examination of the pedagogical materials of Georges Barrère, Marcel Moyse, and René Le Roy. *LSU Doctoral Dissertations, Monograph*. Louisiana : Louisiana State University, 2011. 97 p.
60. Giannini, Tula. Great Flute Makers of France: The Lot and Godfroy Families 1650-1900. London : Tony Bingham, 1993. 271 p.
61. Glick, Dorothy. Paul Taffanel and the Construction of the French Flute School. *Thesis*. Kansas : University of Kansas, 2014. 104 p.
62. Goll-Wilson, Kathleen. Andras Adorjan. *Flute Talk (November)*, 1986. P. 7-11.
63. Graham, David Manuel. Interview with Jeanne Baxtresser. *Jeanne Baxtresser`s American Flute Heritage: a History of Tradition and Excellence. DMA treatise*. Pittsburgh, 2013.
64. Graham, David Manuel. Jeanne Baxtresser`s American Flute Heritage: a History of Tradition and Excellence. DMA treatise. Florida : Florida State University, 2013. 88 p.
65. Heikkila, Elizabeth Diana. Performance Guide For Charles T. Griffes' Poem For Flute And Piano. Grand Forks : University of North Dakota, 2013. 39 p.
66. Heylbut, Rose. Master your Flute Tone. *The Etude (June)*, 1950. P. 1, 49.
67. James, Kortney Michele. Jeanne Baxtresser: A Musical Legacy. DMA diss. Tempe : Arizona State University, 2008. 130 p.
68. Jicha, Victoria. The Jeanne Baxtresser Approach. *Flute Talk (May/June)*, 2002. P. 7-12.

69. Johnson, Ellen C. Flute Performance Practice in the United States (1870-1900): An Exploration of the Repertoire and Writings of American Flutists Sidney Lanier and Henry Clay Wysham. *Treatise* Florida : Florida State University College of Music, 2009. 92 p.

70. Kaplan, Lawrence. The Major Influences on the Emergence of the French School of Flute Playing. *A Thesis*. Northridge : California State University, 2019. 46 p.

71. Krell, John C. Kincaidiana: A Flute Player's Notebook. Santa Clarita : The National Flute Association 1973. 126 p.

72. Krell, John C. William Kincaid – Master Musician. *Flute Talk (May)*, 1983. P. 1-2.

73. Lassabathie, Theodore. Histoire du Conservatoire impérial de musique et de déclamation. Paris : Michel Lévy Frères, 1860. 572 p.

74. Lorenzo, Leonardo de. My Complete Story of the Flute: the Instrument, the Performer, the Music (Revised and Expanded Edition). Texas Tech University Press, 1992. 136 p.

75. Malpass, Donald William. A Historical Examination: The Role of Or
oral Examination: The Role of Orchestral Reper al Repertoire in Flute Pedagogy, Las Vegas, 2013. 916 p.

76. McCutchan, Ann. Marcel Moyse: Voice of the flute. Singapore : Amadeus Pres, 2003. 342 p. (p.47)

77. Moyse, Marcel. De La Sonorite: Art et Technique (On Sonority: Art and Technique). Paris : Alphonse Leduc, 1934. 28 p.

78. Pierre, Constant. Le Conservatoire national de musique et de declamation: documents historiques et administratifs. Paris : Imprimerie nationale, 1900. 1031 p.

79. Powell, Ardal. The Flute. London : Yale University Press, 2002. 352 p.

80. Quantz, Johann Joachim. Versuch einer Anweisung, die Flöte traversiere zu spielen. – Reprint der Ausgabe Berlin, 1752 / Mit einem Vorwort von H.-P. Schmitz. Mit einem Nachwort, Bemerkungen, Ergänzungen und Registern von H.

Augsbach. 4 Auflage. Kassel : Bärenreiter-Verlag. Karl Vötterle GmbH & Co. KG, 2004. 424 S.

81. Ragusa, Sandra. Julius Baker – A Tribute. New York : Oxford Recording Company, 2004. 171 p.

82. Solum, John. The Kincaid Legacy. *Flute Talk (May), 1983*: p. 3-4

83. Stoltz, Liesl. The French Flute Tradition : These MM. University of Cape Town, 2003. 138 p.

84. Toff, Nancy. Kincaid in New York. *Flutist Quarterly 21, no. 1*. Chicago : The National Flute Association, 1995. 50-51 p.

85. Toff, Nancy. Monarch of the Flute: The Life of Georges Barrère. Oxford : Oxford University Press; Reprint edition, 2012. 464 p.